

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Sžso/77/2014
Identifikačné číslo spisu:	1013200730
Dátum vydania rozhodnutia:	31.05.2016
Meno a priezvisko:	JUDr., Ing. Miroslav Gavalec
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:1013200730.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací v senáte zloženom z predsedu senátu Ing. JUDr. Miroslava Gavalca PhD. a členov senátu JUDr. Igora Belka a JUDr. Jany Henčekovej, PhD., v právnej veci žalobkyne: O.. A. P., nar.: XX.XX.XXXX, občan Slovenskej republiky, bytom W. č.. X, XXX XX T., zast.: JUDr. Jurajom Tibenským, advokátom so sídlom advokátskej kancelárie Štefánikova č. 15, 949 01 Nitra, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa - ústredie so sídlom ul. 29. augusta č. 8, 813 63 Bratislava, IČO: 30 807 484, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu, na odvolanie žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 08. júla 2014 č. k. 5S 96/2013-37, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 08. júla 2014 č. k. 5S 96/2013-37 m e n í tak, že rozhodnutie žalovanej č. 17645-2/2013-BA zo dňa 27.02.2013 r u š í a vec jej v r a c í a na ďalšie konanie.

Žalovaná je povinná do 30 dní od doručenia rozsudku zaplatiť žalobkyni na účet jej právneho zástupcu náhradu trov odvolacieho konania z titulu právneho zastúpenia vo výške 271,52 €.

Odôvodnenie

I.

Konanie na správnom orgáne

1. Rozhodnutím č. 17645-2/2013-BA zo dňa 27.02.2013 (ďalej na účely rozsudku len „napadnuté rozhodnutie“ - č. 1. 7) žalovaná ako odvolací správny orgán postupom podľa § 179 ods. 1 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák. č. 461/2003 Z. z.“) potvrdila podľa § 218 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z. z. rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Bratislava, č.: 29181/2012-BAM-DvN z 19.11.2012 (ďalej na účely rozsudku len „prvostupňové rozhodnutie“, resp. „prvostupňový orgán“) vo veci priznania nároku na dávku v nezamestnanosti. Podľa § 179 ods. 1 písm. a) zák. č. 461/2003 Z. z. v znení relevantnom pre prejednávanú vec do pôsobnosti ústredia patrí rozhodovať v druhom stupni vo veciach, o ktorých rozhodovať v prvom stupni patrí do pôsobnosti pobočky.

2. V prvostupňovom rozhodnutí bol podľa § 104 ods. 1, § 105 ods. 1, § 107, § 108 a § 104a zák. č. 461/2003 Z. z. žalobkyni priznaný nárok na dávku v nezamestnanosti vo výške 50 % z denného vymeriavacieho základu 10,9642 € od 19.10.2012 na obdobie šiestich mesiacov, pri splnení ustanovených zákonných podmienok.

Svoje rozhodnutie žalovaná odôvodnila tým, že rozhodnutím Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava, č. k.: 163626/2012, z 13.11.2012. bola žalobkyňa zaradená do evidencie uchádzačov o zamestnanie dňom 19.10.2012. Žiadosť o dávku v nezamestnanosti si uplatnila na prvostupňovom orgáne dňa 13.11.2012.

3. Podľa potvrdenia zamestnávateľa žalobkyne z 09.11.2012 na účely nároku na dávku v nezamestnanosti bola žalobkyňa v pracovnom pomere v období od 01.06.2006 do 18.10.2012. V predmetnom potvrdení uvedený zamestnávateľ v bode 3 - „obdobie vylúčenia povinnosti platiť poistné na poistenie v nezamestnanosti“ uviedol, že žalobkyňa od 14.09.2009 do 28.03.2010 a od 06.03.2011 do 29.10.2011 poberala materské (čerpala materskú dovolenku).

4. Žalovaná z tohto skutkového stavu a v zmysle ustanovení § 104 ods. 1 a 7, § 104a, § 105 ods. 1, § 107, § 108 ods. 1 až 3 a § 138 ods. 5 zák. č. 461/2003 Z. z. ustálila, že rozhodujúce obdobie na zistenie denného vymeriavacieho základu je obdobie dvoch rokov predchádzajúcich dňu, v ktorom vznikol nárok na dávku v nezamestnanosti, t. j. v prípade žalobkyne je to obdobie od 19.10.2010 do 18.10.2012.

Podľa § 104 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z. z. v citovanom znení poistenec má nárok na dávku v nezamestnanosti, ak v posledných troch rokoch pred zaradením do evidencie nezamestnaných občanov hľadajúcich zamestnanie (ďalej len "evidencia nezamestnaných občanov") bol poistený v nezamestnanosti najmenej dva roky, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 104a zák. č. 461/2003 Z. z. v citovanom znení do obdobia poistenia v nezamestnanosti na nárok na dávku v nezamestnanosti sa započítava obdobie prerušenia povinného poistenia v nezamestnanosti zamestnanca z dôvodu čerpania rodičovskej dovolenky podľa osobitného predpisu.

Podľa § 108 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z. z. v citovanom znení denný vymeriavací základ na určenie sumy dávky v nezamestnanosti je podiel súčtu vymeriavacích základov, z ktorých poistenec zaplatil poistné na poistenie v nezamestnanosti alebo poistné na výsluhový príspevok podľa osobitného predpisu, dosiahnutých v rozhodujúcom období a počtu dní rozhodujúceho obdobia. Rozhodujúce obdobie na zistenie denného vymeriavacieho základu je obdobie dvoch rokov predchádzajúcich dňu, v ktorom vznikol nárok na dávku v nezamestnanosti. Z rozhodujúceho obdobia na zistenie denného vymeriavacieho základu sa vylučujú obdobia, za ktoré poistenec nie je povinný platiť poistné na poistenie v nezamestnanosti podľa § 140 alebo poistné na výsluhové zabezpečenie podľa osobitného predpisu. Denný vymeriavací základ sa zaokrúhľuje na štyri desatinné miesta nahor.

Podľa § 108 ods. 3 tretia a štvrtá veta zák. č. 461/2003 Z. z. v citovanom znení platí, že ak v rozhodujúcom období podľa odseku 2 je len obdobie poistenia v nezamestnanosti získané prerušením povinného poistenia v nezamestnanosti zamestnanca z dôvodu čerpania rodičovskej dovolenky, denný vymeriavací základ sa zisťuje z rozhodujúceho obdobia dvoch rokov predchádzajúcich začiatku prerušenia povinného poistenia v nezamestnanosti zamestnanca z dôvodu čerpania rodičovskej dovolenky. To platí aj pri opakovanom čerpaní rodičovskej dovolenky, ktorá bezprostredne nadväzuje na obdobie poistenia v nezamestnanosti zamestnanca počas poskytovania materského.

5. Následne žalovaná argumentovala, že do obdobia 2 rokov predchádzajúcich dňu, v ktorom vznikol nárok na dávku v nezamestnanosti (t. j. od 19.10.2010 do 18.10.2012), zasahuje žalobkyni okrem obdobia, získaného prerušením povinného poistenia v nezamestnanosti zamestnanca z dôvodu čerpania rodičovskej dovolenky (od 19.10.2010 do 05.03.2011 a od 30.10.2011 do 18.10.2012) aj obdobie poistenia v nezamestnanosti zamestnanca počas poskytovania materského (od 06.03.2011 do 29.10.2011).

Z uvedeného dôvodu nie je podľa žalovanej možné postupovať podľa tretej a štvrtej vety § 108 ods. 3 zák. č. 461/2003 Z. z.

II.

Konanie na prvostupňovom správnom súde

A)

6. Proti napadnutému rozhodnutiu podala žalobkyňa prostredníctvom svojho právneho zástupcu žalobu z 18.04.2013 na Krajský súd v Bratislave.

7. Žalobkyňa v žalobe najmä namietala, že za posledné tri roky bola opakovane na materskej a rodičovskej dovolenke, a preto sa domáhala priznania nároku na dávku v nezamestnanosti vypočítanú z vymeriavacích základov z jej zárobkovej činnosti za posledné dva roky pred nástupom na prvú rodičovskú dovolenku.

Tvrdenie žalovanej, že do obdobia dvoch rokov predchádzajúcich dňu, v ktorom vznikol nárok na dávku v nezamestnanosti, t. j. do obdobia od 19.10.2010 do 18.10.2012, sa obdobie čerpania rodičovskej dovolenky nezapočítava, je podľa žalobkyne nesprávne. Naopak je zrejmé, že obdobie čerpania rodičovskej dovolenky sa v zmysle zák. č. 461/2003 Z. z. započítava do obdobia poistenia nezamestnanosti na nárok na dávku v nezamestnanosti a žalobkyňa teda splnila podmienky nároku na dávku v nezamestnanosti, nakoľko v posledných troch rokoch pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie od 19.10.2009 do 18.10.2012 bola poistená v nezamestnanosti najmenej dva roky.

8. Žalobkyňa ďalej tvrdila, že v rozhodujúcom období, t. j. od 19.10.2010 do 18.10.2012 má len obdobie poistenia v nezamestnanosti získané prerušením povinného poistenia v nezamestnanosti zamestnanca z dôvodu čerpania rodičovskej dovolenky, nakoľko obdobie počas ktorého sa jej poskytovalo materské sa z rozhodujúceho obdobia vylučuje.

Pokiaľ sa z rozhodujúceho obdobia na zistenie denného vymeriavacieho základu vylučujú obdobia, za ktoré sa poistencovi poskytuje materské, potom sa na tieto obdobia podľa žalobkyne nemá prihliadať vôbec, resp. len tak ako keby tu neboli. Pokiaľ teda žalobkyňa v rozhodujúcom období poberala materské a to v období medzi dvoma rodičovskými dovolenkami, nemala sociálna poisťovňa na toto medziobdobie prihliadať a dané obdobie malo byť posúdené za neporušené obdobie poistenia v nezamestnanosti získané prerušením povinného poistenia v nezamestnanosti zamestnanca z dôvodu čerpania rodičovskej dovolenky.

9. Žalovaná [nesprávne krajský súd uviedol, že „žalobkyňa“ - poznámka odvolacieho súdu] sa k podanej žalobe vyjadrila vo svojom písomnom vyjadrení, ktoré bolo krajskému súdu doručené dňa 31.10.2013.

B)

10. Krajský súd v Bratislave ako prvostupňový súd na nariadenom pojednávaní preskúmal napadnuté rozhodnutie v rozsahu dôvodov uvedených v žalobe (§ 249 ods. 2 O.s.p.), ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie, ako aj postup správnych orgánov boli v súlade so zákonom.

11. Pri vymedzení skutkového stavu krajský súd vychádzal z pripojeného administratívneho spisu žalovaného. Pritom vychádzal z potvrdenia zamestnávateľa žalobkyne z 09.11.2012, kde ako jej zamestnávateľ uviedol, že povinné poistenie v nezamestnanosti bolo prerušené v období od 29.03.2010 do 05.03.2011 a od 30.10.2011 do 18.10.2012 počas, ktorých žalobkyňa čerpala rodičovskú dovolenku. V bode IV. predmetného potvrdenia zamestnávateľ neosvedčil žalobkyňu v rozhodujúcom období na zistenie denného vymeriavacieho základu uvedeného v § 108 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z. z. žiadne vymeriavacie základy na platenie poistného na poistenie v nezamestnanosti. Tieto zamestnávateľom potvrdené údaje sa v plnom rozsahu zhodujú s údajmi v informačnom systéme žalovanej.

12. Krajský súd následne zdôraznil, že nakoľko do obdobia 2 rokov predchádzajúcich dňu, v ktorom vznikol nárok na dávku v nezamestnanosti, t. j. do obdobia od 19.10.2010 do 18.10.2012 zasahuje v prípade žalobkyne okrem

- obdobia získaného prerušením povinného poistenia v nezamestnanosti zamestnanca z dôvodu čerpania rodičovskej dovolenky aj
- obdobie poistenia nezamestnanosti zamestnanca počas poskytovania materského.

Z uvedeného dôvodu potom podľa krajského súdu nie je možné postupovať podľa tretej a štvrtej vety § 108 ods. 3 zák. č. 461/2003 Z. z. Krajský súd konštatoval, že žalobkyňa nemala v rozhodujúcom období

vymeriavací základ na platenie poistného na poistenie nezamestnanosti a denný vymeriavací základ sa musel určiť z vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 5 zák. č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom ku dňu zaradenia do evidencie uchádzačov o zamestnanie.

III.

Odvolanie žalobkyne/stanoviská

A)

13. Včas podané odvolanie zo dňa 21.08.2014 (č. l. 40) proti rozsudku prvostupňového súdu žalobkyňa prostredníctvom svojej právnej zástupkyne založila na odvolacom dôvode § 205 ods. 2 písm. f) O.s.p. (rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci).

14. Následne odvolací súd v krátkosti prezentuje odvoláciu argumentáciu žalobkyne:

- krajský súd rovnako aj žalovaná nezohľadnili to, že z rozhodujúceho obdobia sa vylučujú obdobia, za ktoré poistenec je povinný platiť poistné na poistenie v nezamestnanosti podľa § 140, t. j. v období, počas ktorého sa mu poskytuje materské a ďalšie rozhodujúce skutočnosti,
- krajský súd rovnako aj žalovaná nezohľadnili to, že žalobkyňa mala v rozhodujúcom období len obdobie poistenia v nezamestnanosti získané prerušením povinného poistenia v nezamestnanosti zamestnanca z dôvodu čerpania rodičovskej dovolenky,
- v prejednávanej veci išlo o opakované čerpanie rodičovskej dovolenky, ktorá bezprostredne nadväzuje na obdobie poistenia v nezamestnanosti zamestnanca počas poskytovania materského,
- obdobie, počas ktorého sa jej poskytovalo materské, sa z rozhodujúceho obdobia vylučuje,
- žalobkyňa opakované čerpala rodičovskú dovolenku, a to najskôr po skončení jednej materskej dovolenky a potom opätovne po skončení druhej materskej dovolenky, pričom všetky tieto obdobia nasledovali po sebe bezprostredne,
- krajský súd v odôvodnení rozsudku bez ďalšieho doslovne opísal stanovisko žalovanej, čím sa rozsudok stal nepreskúmateľným, a navyše
- poistenie v nezamestnanosti zamestnanca sa počas poskytovania materského neplatí (§ 140).

15. Záverom žalobkyňa navrhuje, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu zmenil tak, že zruší napadnuté rozhodnutie a vráti vec žalovanému na ďalšie konanie, alebo rozsudok krajského súdu zruší a vec mu vráti na ďalšie konanie.

Súčasne požadovala priznať žalobkyni náhradu trov prvostupňového i odvolacieho konania, ktorú vyčíslila.

B)

16. Z vyjadrenia žalovanej zo dňa 06. októbra 2014 (č. l. 48) vyplýva, že sa v plnom rozsahu pridŕžiava stanoviska z 29.10.2013. Rozhodnutia vydané vo veci považuje žalovaná za vecne správne a zákonné a odkazuje na právnu argumentáciu uvedenú v nich.

Vo vzťahu k spornému výkladu § 108 ods. 3 zák. č. 461/2003 Z. z. a k tvrdeniu žalobkyne, že v rozhodujúcom období má len obdobie poistenia v nezamestnanosti získané prerušením poistenia v nezamestnanosti z dôvodu čerpania rodičovskej dovolenky, žalovaná toto označila za nesúladne s týmto ustanovením a že popiera jeho účel.

17. Vychádzajúc zo štvrtej vety § 108 ods. 3 zák. č. 461/2003 Z. z. žalovaná konštatovala, že obdobie poistenia v nezamestnanosti počas poskytovania materského sa nepovažuje za neexistujúce.

Opačným prístupom by ustanovenie štvrtej vety § 108 ods. 3 zák. č. 461/2003 Z. z. stratilo opodstatnenie, nakoľko rozhodujúce obdobie na zistenie denného vymeriavacieho základu by sa nepovažovalo za zasiahnuté obdobím (obdobiami), počas poskytovania materského, a preto obdobie (obdobia) čerpania rodičovskej dovolenky by sa v prípade nezohľadnenia období poskytovania materského museli považovať za kontinuálne, súvislé a neprerušené.

18. Predmetnému tvrdeniu žalobkyne odporujú aj ustanovenia § 26 ods. 1 písm. e) a § 26 ods. 5 zák. č. 461/2003 Z. z., v zmysle ktorých v prípade obdobia poskytovania materského žalobkyni išlo o obdobie existencie jej povinného poistenia v nezamestnanosti, aj keď s vylúčením povinnosti platiť poistné.

Podľa názoru žalovanej, z dôvodu, že do obdobia dvoch rokov predchádzajúcich dňu, v ktorom vznikol žalobkyni nárok na dávku v nezamestnanosti, zasahuje aj obdobie poistenia v nezamestnanosti zamestnanca počas poskytovania materského, (čiže nie len zákonom predpokladané obdobie poistenia v nezamestnanosti získané prerušením povinného poistenia z dôvodu čerpania rodičovskej dovolenky), nie je možné postupovať podľa tretej a štvrtej vety § 108 ods. 3 a je nutné vymeriavací základ určiť podľa § 138 ods. 5 zák. č. 461/2003 Z. z.

19. Na uvedenom základe žalovaná navrhuje, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky odvolanie žalobkyně v celom rozsahu zamietol a rozsudok krajského súdu v celom rozsahu potvrdil.

IV.

Právne názory odvolacieho súdu

20. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd“) ako odvolací súd (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní podľa § 212 v spojení s § 246c ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (v texte rozsudku tiež „O.s.p.“). Po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 O.s.p.) a že ide o rozsudok, proti ktorému je podľa ustanovenia § 201 v spoj. s ust. § 250ja ods. 1 O.s.p. odvolanie prípustné, vo veci v zmysle dôvodov uvedených v § 250ja ods. 2 O.s.p. nenariadil pojednávanie a po neverejnej porade senátu jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zák. č. 757/2004 Z. z.) dospel k záveru, že odvolanie je dôvodné, pretože napadnuté rozhodnutie vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 250j ods. 2 písm. a/ O.s.p.), a preto postupom podľa § 220 v spoj. s § 246c ods. 1 O.s.p. rozsudok krajského súdu zmenil tak, že z dôvodu uvedenom v § 250j ods. 2 písm. a) O.s.p. napadnuté rozhodnutie zrušil a vrátil mu späť na ďalšie konanie v zmysle nasledujúcich záverov.

21. Na prvom mieste Najvyšší súd zdôrazňuje, že predmetom odvolacieho súdneho konania je rozsudok krajského súdu o zamietnutí žaloby, preto ako súd odvolací primárne v medziach odvolania (viď § 212 ods. 1 O.s.p.) preskúmal rozsudok krajského súdu ako aj súdne konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania preskúmal aj napadnuté rozhodnutie, najmä z toho pohľadu, či sa krajský súd vysporiadal so všetkými námietkami žalobkyně, a z takto vymedzeného rozsahu či správne posúdil zákonnosť a správnosť napadnutého rozhodnutia.

22. V takto určenom rámci prieskumu a po preverení riadnosti podmienok vykonávania súdneho prieskumu rozhodnutí správneho orgánu (tzn. najmä splnenia podmienok konania a okruhu účastníkov) sa Najvyšší súd nestotožňuje so skutkovými závermi krajského súdu v tom rozsahu, ako si ich osvojil zo zistení uvedených žalovaným správnym orgánom a ktoré sú obsiahnuté v administratívnom spise. Na druhej strane podstatou súdneho odvolania proti rozsudku krajského súdu ako aj žaloby, ktorou sa žalobkyňa domáha preskúmania rozhodnutia žalovaného, je právna otázka, či výklad ustanovenia § 108 ods. 3 zák. č. 461/2003 Z. z., a to najmä jeho tretej a štvrtej vety naplnil práva účastníka na spravodlivé konanie.

23. Súčasne Najvyšší súd zdôrazňuje, že predmetom súdneho prieskumu je rozhodnutie žalovaného napadnuté žalobkyňou, a preto odvolaciemu súdu neprislúcha takto vymedzený rámec prieskumu rozšíriť aj na iné rozhodnutia (s výnimkou zachovania konštantnej judikatúry), hoci s prv menovaným by mohli byť tesne zviazané nielen dôsledkami ale aj účastníkmi.

24. Žalobkyňa svoje odvolanie oprela o viacero námietok. Za účelom riadneho prieskumu zákonnosti napadnutého rozhodnutia sa musí Najvyšší súd primárne vysporiadať s námietkami, ktoré žalobkyňa využila na spochybnenie správnosti právneho posúdenia veci smerujúceho k vysloveniu napadnutého rozhodnutia.

Až po prípadnom vyslovení ich nedôvodnosti súdom vzniká právo žalobkyni na prieskum zákonnosti samotného rozhodnutia (meritórne námietky).

25. Najvyšší súd vychádzal z nasledujúceho skutkového stavu, ktorý nebol medzi účastníkmi sporný:

- od 14.09.2009 do 28.03.2010 poskytovanie materského,
- od 29.03.2010 do 05.03.2011 čerpanie rodičovskej dovolenky,
- od 06.03.2011 do 29.10.2011 poskytovanie materského,
- od 30.10.2011 do 18.10.2012 čerpanie rodičovskej dovolenky,

t.j. od 14.09.2009 až do 18.10.2012 žalobkyňa má viaceré obdobia, kedy mala tak obdobia vylúčenia povinnosti platiť poistné na povinné poistenie v nezamestnanosti, ako aj obdobia, kedy mala prerušené toto poistenie.

26. Dotknuté ustanovenie § 108 obsahuje viacero ustanovení v odsekoch 1 až 6, ktoré všetky sa týkajú určenia výšky dávky v nezamestnanosti, čo je predmetom sporu v prejednávanej veci. Odsek 2 prostredníctvom druhej a tretej vety vymedzujú pojem „rozhodujúce obdobie na zistenie denného vymeriavacieho základu“, ktoré predstavuje dvoch ucelených rokov, ako aj obdobia, ktoré sa naopak z takto zisteného obdobia odrátavajú.

Naopak pre kratšie obdobia sa „rozhodujúce obdobie“ určuje podľa prvej vety odseku 3. Ďalej druhá veta 3 odseku pre osobitnú situáciu, kedy poistenec nemal v rozhodujúcom období podľa odseku 2 vymeriavací základ na platenie poistného na poistenie v nezamestnanosti, odkazuje na mechanizmus náhradného určenia denného vymeriavacieho základu podľa § 138 ods. 5 zák. č. 461/2003 Z. z.

Podľa § 108 ods. 2 veta druhá a tretia zák. č. 461/2003 Z. z. v citovanom znení rozhodujúce obdobie na zistenie denného vymeriavacieho základu je obdobie dvoch rokov predchádzajúcich dňu, v ktorom vznikol nárok na dávku v nezamestnanosti. Z rozhodujúceho obdobia na zistenie denného vymeriavacieho základu sa vylučujú obdobia, za ktoré poistenec nie je povinný platiť poistné na poistenie v nezamestnanosti podľa § 140 alebo poistné na výsluhové zabezpečenie podľa osobitného predpisu.

Podľa § 108 ods. 3 zák. č. 461/2003 Z. z. v citovanom znení platí, že ak v rozhodujúcom období podľa odseku 2 nie sú dva roky, za ktoré možno zistiť denný vymeriavací základ na určenie sumy dávky v nezamestnanosti, denný vymeriavací základ sa zistí z tohto kratšieho obdobia. Ak poistenec nemal v rozhodujúcom období podľa odseku 2 vymeriavací základ na platenie poistného na poistenie v nezamestnanosti, denný vymeriavací základ sa určí z vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 5, ktorý je platný ku dňu vzniku nároku na dávku v nezamestnanosti a zaokrúhľuje sa na štyri desatinné miesta nahor. Ak v rozhodujúcom období podľa odseku 2 je len obdobie poistenia v nezamestnanosti získané prerušením povinného poistenia v nezamestnanosti zamestnanca z dôvodu čerpania rodičovskej dovolenky, denný vymeriavací základ sa zisťuje z rozhodujúceho obdobia dvoch rokov predchádzajúcich začiatku prerušenia povinného poistenia v nezamestnanosti zamestnanca z dôvodu čerpania rodičovskej dovolenky. To platí aj pri opakovanom čerpaní rodičovskej dovolenky, ktorá bezprostredne nadväzuje na obdobie poistenia v nezamestnanosti zamestnanca počas poskytovania materského. Takto určený denný vymeriavací základ nesmie byť nižší ako denný vymeriavací základ podľa druhej vety.

27. Obdobne aj tretia veta 3 odseku predstavuje osobitnú situáciu pre 2- ročné rozhodujúce obdobie podľa odseku 2, kedy sa tu „vyskytuje“ iba obdobie poistenia v nezamestnanosti získané prerušením povinného poistenia v nezamestnanosti zamestnanca z dôvodu čerpania rodičovskej dovolenky. Potom sa denný vymeriavací základ zisťuje z obdobia dvoch rokov predchádzajúcich začiatku prerušenia povinného poistenia v nezamestnanosti zamestnanca z dôvodu čerpania rodičovskej dovolenky.

Následne štvrtá veta odseku 3 podľa Najvyššieho súdu logicky nadväzuje na vetu tretiu a priamo sa zameriava na situáciu, ktorá je v prejednávanej veci, t. j. na opakované čerpanie rodičovskej dovolenky (v prejednávanej veci ide o obdobie od 30.10.2011 do 18.10.2012), ktorá bezprostredne nadväzuje na obdobie poistenia v nezamestnanosti zamestnanca počas poskytovania materského (v prejednávanej veci ide o obdobie od 06.03.2011 do 29.10.2011).

28. Najvyšší súd musí na tomto mieste jednoznačne zdôrazniť, že ak zákonodarca v snahe svojou normotvornou činnosťou reguluje správanie jednotlivca právnymi normami s nejednoznačným (ambiguitným) textom, t. j. že svoju vôľu oznamuje adresátom tak, že títo majú značnú neistotu (v rozpore s ústavným imperatívom zabezpečovať právnu istotu), resp. pochybnosti o riadnom výklade vôle zákonodarcu, tak potom v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy Slovenskej republiky nemôže byť takáto

nejednoznačnosť vôle zákonodarcu vykladaná v neprospech slabšieho účastníka vzťahu.

Zo slovenského právneho poriadku nepochybne vyplýva, že správne súdnictvo je neoddeliteľným súčasťou orgánov súdnej moci, ktoré v konkrétnych veciach zabezpečujú napĺňanie ústavného princípu právneho štátu. Výkon správneho súdnictva musí predovšetkým smerovať k ochrane práv jednotlivcov, o ktorých sa rozhodovalo v časovo predchádzajúcom správnom alebo inom špecializovanom administratívnom konaní. V súvislosti s uvedeným Najvyšší súd neustále pri výkone svojej právomoci zdôrazňuje obsah čl. 1 ods. 1 prvá veta ústavy Slovenskej republiky.

29. Ďalej je nepochybné, že podstatou aplikácie uvedeného článku ústavy je zabezpečenie materiálneho a nie formálneho právneho štátu. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej na účely rozsudku len „Ústavný súd“) v mnohých nálezoch (napríklad nález sp. zn. I. ÚS 17/1999 z 22.09.1999 alebo sp. zn. I. ÚS 44/1999 z 13.10.1999) konštatoval, že:

„V právnom štáte, v ktorom sú ako neoddeliteľné súčasti okrem iných stelesnené princípy, ako sú právna istota a spravodlivosť (princípy materiálneho právneho štátu), čo možno spoľahlivo vyvodiť z čl. 1 ústavy, sa osobitný dôraz, kladie na ochranu tých práv, ktoré sú predmetom jeho úpravy. Povinnosťou všetkých štátnych orgánov je zabezpečiť reálnu možnosť ich uplatnenia tými subjektmi, ktorým boli priznané“.

30. Z hľadiska princípu právnej istoty podlieha ochrane aj legitímne očakávanie, ktoré je užšou kategóriou ako právna istota (m.m. nález Ústavného súdu sp. zn. Pl. ÚS 12/05 z 28.11.2007 alebo obdobne sp. zn. Pl. ÚS 16/06 z 30.04.2008).

Účelom legitímneho očakávania je garancia čitateľnosti správania sa orgánov verejnej moci a ochrana súkromných osôb pred nepredvídateľným mocenským zásahom do ich právnej situácie, na vyústenie ktorej do určitého výsledku sa spoliehali (viď najmä nález Ústavného súdu sp. zn. Pl. ÚS 16/06 z 24.06.2009. resp. sp. zn. Pl. ÚS 10/04 zo 06.02.2008).

31. Čo sa týka legitímneho očakávania účastníkov pri napĺňaní ich práv v procese aplikácie jednoduchého práva, v tejto súvislosti musí Najvyšší súd dodať, že jednotlivé ustanovenia tzv. jednoduchého práva musia aj správne súdy povinné interpretovať a aplikovať v prvom rade vždy z pohľadu účelu a zmyslu ochrany ústavou garantovaných základných práv a slobôd. Totiž aj v prípade hypoteticky možnej konkurencie viac metodologicky racionálne obhájitelných interpretačných alternatív je nutné zvoliť ako výsledok výkladu tú, ktorá opodstatnene nadobúda prednosť pred ostatnými, t. j. uprednostniť interpretáciu takú, ktorá je ústavne konformnejšia.

Na základe uvedeného úlohou súdu v podmienkach materiálneho právneho štátu je nájsť také riešenie, ktoré je v súlade so všeobecnou ideou spravodlivosti, resp. v súlade s prirodzeno-právnymi princípmi, t. j. k povinnosti súdu nachádzať právo je nutné pristupovať nielen z pohľadu vyhľadávať priame a výslovné pokyny v zákonomnom texte, ale aj cez povinnosť formulovať, čo je zmyslom a účelom právnych predpisov (m.m. rozsudok Najvyššieho súdu sp. zn. 1Sžso/74/2014 z 31.05.2016).

33. Na základe uvedených právnych názorov sa Najvyšší súd nemohol stotožniť so záverom žalovanej, že na žalobkyňu sa nemôže aplikovať ustanovenie § 108 ods. 3 veta tretia a štvrtá zák. č. 461/2003 Z. z. a preto musela vymeriavací základ určiť podľa § 138 ods. 5 citovaného zákona.

V.

34. Na základe zisteného skutkového stavu, uvedených právnych skutočností, po vyhodnotení námietok žalobkyne a stanoviska žalovanej ako aj s prihliadnutím na závery obsiahnuté v svojich predchádzajúcich rozhodnutiach, najmä už v citovanom rozsudku sp. zn. 1Sžso/74/2014, pri ktorom Najvyšší súd nezistil žiaden relevantný dôvod, aby sa pri rešpektovaní princípu právnej istoty od neho odchyľil (napríklad zásadná zmena právneho prostredia, zistenie odlišného skutkového stavu alebo prijatie protichodného zjednocovacieho stanoviska), s oznámením termínu vyhlásenia rozsudku postupom podľa § 156 ods. 1 a

3 O.s.p. rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku rozsudku.

Bude preto úlohou žalovanej v ďalšom konaní zohľadniť hore uvedené právne názory a znovu o veci rozhodnúť.

35. Nakoľko išlo o základnú argumentáciu žalobcu, ktorá sa týkala nesprávneho procesného riešenia situácie na strane žalobcu a ktorá vymedzovala rámec meritórneho súdneho prieskumu, ostatné jeho odvolacie námietky ako aj námietky iných osôb boli týmto skonsumované. Preto sa Najvyšší súd inými námietkami ďalej nezaoberal.

36. Najvyšší súd v súlade so zásadou hospodárnosti súdneho konania ako aj so svojou dlhodobou ustálenou praxou neuviedol vo výroku zrušujúceho rozsudku zákonné ustanovenie, podľa ktorého bolo rozhodnutie správneho orgánu zrušené (§ 250j ods. 4 prvá veta O.s.p.), nakoľko dôvodom podania tejto informácie súdom je v zmysle § 250j ods. 4 veta druhá O.s.p. poskytnúť podklady pre posúdenie prípustnosti možného odvolania proti rozsudku súdu. Nakoľko proti rozhodnutiam Najvyššieho súdu vydaným v správnom súdnictve sú generálne (§ 246c ods. 1 O.s.p.) ale aj špeciálne (§ 250ja ods. 6 O.s.p.) prípustné opravné prostriedky iba vo výnimočných prípadoch (§ 250ja ods. 5 O.s.p.), a tento prípad v prejednávanej veci nenastal, potom nie je možné ust. § 250j ods. 4 O.s.p. na výroky rozhodnutí Najvyššieho súdu aplikovať.

Podľa § 250ja ods. 5 O.s.p. Proti rozsudku súdu podľa § 250j ods. 5 je prípustný opravný prostriedok podľa štvrtej časti, ak nie je ustanovené inak.

37. O trovách odvolacieho súdneho konania rozhodol Najvyšší súd podľa § 224 ods. 1 v spojitosti s § 250k ods. 1 a § 246c ods. 1 O.s.p., podľa ktorého iba úspešná žalobkyňa má právo na náhradu trov tohto konania, čo v tomto súdnom prieskume nastalo. Podmienkou pre priznanie náhrady trov právneho zastúpenia je ich doloženie do spisu počas konania alebo dovychýšenie v 3 - dňovej lehote po vyhlásení rozsudku. V prípade iných trov konania úspešného žalobcu mu súd prizná náhradu trov konania vyplývajúcich zo spisu ku dňu vyhlásenia rozhodnutia s výnimkou trov právneho zastúpenia.

Podľa § 151 ods. 1 O.s.p. o povinnosti nahradiť trovy konania rozhoduje súd na návrh spravidla v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí. Účastník, ktorému sa prisudzuje náhrada trov konania, je povinný trovy konania vyčísliť najneskôr do troch pracovných dní od vyhlásenia tohto rozhodnutia.

Podľa § 151 ods. 2 O.s.p. platí, že ak účastník v lehote podľa odseku 1 trovy nevyčísli, súd mu prizná náhradu trov konania vyplývajúcich zo spisu ku dňu vyhlásenia rozhodnutia s výnimkou trov právneho zastúpenia; ak takému účastníkovi okrem trov právneho zastúpenia iné trovy zo spisu nevyplyvajú, súd mu náhradu trov konania neprizná a v takom prípade súd nie je viazaný rozhodnutím o prisúdení náhrady trov konania tomuto účastníkovi v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

38. Výška priznaných náhrad trov konania sa skladá:

1. Z náhrady trov právneho zastúpenia, ktoré právny zástupca žalobkyne podaním z 21.08.2014 s oporou vo vyhláske Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. vyčísliť a o správnosti ktorých nevznikli pochybnosti:

1.1. Trovy právneho zastúpenia na krajskom súde

1.1.1. prevzatie a príprava zastúp. (13) - 1 úkon práv. pomoci 60,07 €

1.1.1.1. prislúchajúca náhrada rež. paušálu 7,81 €

1.1.2. podanie žaloby (13) - 1 úkon práv. pomoci 60,07 €

1.1.2.1. prislúchajúca náhrada rež. paušálu 7,81 €

1.1.3. účasť na pojednávaní (14) - 1 úkon práv. pomoci 60,07 €

1.1.3.1. prislúchajúca náhrada rež. paušálu 7,81 €

1.2. Trovy právneho zastúpenia na odvolacom súde

1.2.1. podanie odvolania (14) 1 úkon práv. pomoci 60,07 €

1.2.1.1. prislúchajúca náhrada rež. paušálu 7,81 €

tzn. v celkovej sume : 271,52 €

39. Nakoľko úspešná žalobkyňa bola zastúpená advokátom, je nutné podľa § 149 ods. 1 v spoj. s § 246c ods. 1 O.s.p. zaplatiť mu priznanú náhradu trov.

40. Najvyšší súd v prejednávanej veci v súlade s ust. § 250ja ods. 2 O.s.p. rozhodol bez pojednávania, lebo nezistil, že by týmto postupom bol porušený verejný záujem (vo veci prebehlo na prvom stupni súdne pojednávanie, pričom účastníkom bola daná možnosť sa ho zúčastniť), nešlo o vec v zmysle § 250i ods. 2 O.s.p. (ochrana subjektívnych práv týkajúcich sa úpravy sociálneho dávkového konania je spojená s verejnoprávnymi vzťahmi), charakter konania si nepredurčoval požiadavku nutnosti v súlade s ust. § 250i ods. 1 O.s.p. vykonať dokazovanie a z iných dôvodov nevznikla potreba pojednávania nariadiť.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu n i e j e prípustný opravný prostriedok (§ 246c ods. 1 O.s.p.).